

INTEGRITEITBELEID POLITIEKE AMBTSDRAGERS GEMEENTE UDEN

INHOUDSOPGAVE

bladzijde

Wat is integriteit eigenlijk?	3
Actualiteit	5
Integriteitbeleid voor politieke ambtsdragers	6
Maatregelen verdere inbedding en actueel houden integriteitbeleid	8
Overzicht acties op gebied van integriteitbeleid	9

Bijlagen

1. Gedragscode politieke ambtsdragers gemeente Uden

Wat is integriteit eigenlijk?

De overheid is er voor de burger. Maar de overheid vraagt ook veel van de burger. Regels moeten worden nageleefd, belastingen betaald en boetes geïnd.

Voor handhaving en een correcte uitvoering van overheidstaken is een gezaghebbende en betrouwbare overheid vereist.

Het vertrouwen in de overheid staat en valt met integriteit. De samenleving moet kunnen vertrouwen op de onkreukbaarheid van politieke ambtsdragers en ambtenaren.

Integriteit is een groot woord voor iets dat eigenlijk redelijk eenvoudig is. Integer handelen houdt in dat je je bestuursfunctie adequaat en zorgvuldig uitoefent, met inachtneming van je verantwoordelijkheden en de geldende waarden en normen van 'goed bestuurderschap'. Kernbegrippen hierbij zijn: professionaliteit, dienstbaarheid, onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en zorgvuldigheid. Integriteit houdt in dat je de verantwoordelijkheid die met de positie samenhangt aanvaardt en dat je bereid bent om daarover rekenschap af te leggen.

Deels zijn de waarden en normen van integriteit uitgewerkt in gedragscodes die concreter aangeven wat wel moet en niet mag. Het is echter niet mogelijk om voor elke specifieke situatie exact te beschrijven wat wel en niet mag. In veel zaken zal het onderscheid tussen integer en niet-integer handelen heel helder zijn, maar in de dagelijkse praktijk zijn er ook veel twijfelgevallen of dilemma's.

Neem het volgende voorbeeld. In een gemeente wordt jaarlijks een prijs uitgereikt aan de ondernemer van het jaar. *Er is een stichting opgericht om dit evenement te organiseren, die gesponsord wordt door een bekende lokale onderneming. De wethouder EZ is qualitate qua lid van het stichtingsbestuur en daarmee ook van de jury. Het college heeft deze nevenfunctie goedgekeurd.*

Bij het tienjarig bestaan laat de sponsor een jubileumfilm maken, waaraan de wethouder meewerkt. Maar als de film wordt vertoond, lijkt het of de wethouder een vurig pleidooi houdt voor de sponsorende onderneming. Hij krijgt prompt het verwijt dat hij zich voor het karretje van het bedrijf heeft laten spannen. Ook wordt de suggestie gewekt dat hij voor zijn bijdrage is betaald. Dat laatste staat groot in de krant. De wethouder verdedigt zich tegen deze inbreuk op zijn integriteit en eist een rectificatie. Die komt er ook. Maar het beeld blijft hangen.

Achteraf is duidelijk dat de wethouder met zijn deelname aan de film een verkeerde keuze heeft gemaakt; maar achteraf is veel duidelijk. Natuurlijk erkent hij dat hij had kunnen weten dat deelname aan de film mogelijk een verkeerde indruk zou wekken en hij transparanter had kunnen zijn over zijn medewerking. Maar als hadden komt is hebben te laat; in casu tot schade van hemzelf en het openbaar bestuur.

Dit voorbeeld maakt duidelijk dat je als bestuurder op ieder moment moet worstelen met integriteitvraagstukken: 'Deugt het wat ik doe of niet'?

Politieke ambtsdragers zijn voor lieden met minder goede bedoelingen om voor de hand liggende redenen een nog gewildere prooi dan ambtenaren. Bovendien wordt de politieke ambtsdrager voortdurend op de vingers gekeken door even kritische als mondige Nederlanders en door de media die het doen en laten, terecht, op de voet volgen.

Zelfs als er een misstap wordt gesignaleerd die dat achteraf toch niet blijkt te zijn, leidt dat tot schade en verlies van aanzien voor het politieke en bestuurlijke ambt. En soms tot het aftreden van een bestuurder of volksvertegenwoordiger.

Integer gedrag moet tot de cultuur van elke organisatie, iedere medewerker en iedere bestuurder horen. Voor politieke ambtsdragers geldt dat nog eens extra, omdat ze een voorbeeldfunctie wordt toegedicht. Als de politieke ambtsdrager het al niet zo nauw neemt met de regels, waarom zouden de medewerkers of de inwoners van de gemeente dat wél doen?

De gemeente Uden staat op het gebied van integriteit voor:

***OPENHEID EN TRANSPARANTIE IN AL HUN ACTIVITEITEN.
DE BESTUURDERS EN AMBTENAREN HANDELEN OP EEN MOREEL VERANTWOORDE WIJZE
EN OP BASIS VAN ALGEMEEN AANVAARDE SOCIALE EN ETHISCHE NORMEN.***

Actualiteit

In april 2006 spraken de VNG, het Interprovinciaal Overleg, De Unie van Waterschappen, de Raad van Hoofdcommissarissen, het Korpsbeheerdersberaad en de minister van Binnenlandse Zaken 18 basisnormen af voor het binnen hun organisaties op te zetten integriteitbeleid. Van deze 18 basisnormen zijn er 13 voor ambtenaren en 5 voor politieke ambtsdragers.

In begin 2010 heeft de onderzoeksgroep Integriteit van Bestuur van de Vrije Universiteit van Amsterdam onderzoek gedaan naar de stand van zaken van de integriteit bij gemeenten. Duidelijk is dat het lokaal bestuur grote vorderingen heeft gemaakt in aandacht voor integriteit en integriteitbeleid. Het besef van het belang van integriteit en de noodzaak er serieus aandacht aan te besteden is onder direct betrokkenen en leidinggevendend breed aanwezig. Dat geldt zowel voor het lokale politieke als het ambtelijke bestuur, voor instrumenten gericht op regels, procedures, normen en sancties en de gerichtheid op het tegengaan van schendingen als voor initiatieven gericht op bewustwording en moreel besef om integriteitproblemen te voorkomen.

De belangrijkste conclusies van het VU onderzoek zijn:

- Gemeenten hebben in de afgelopen jaren op grote schaal het wettelijk verplichte beleidsinstrumentarium hebben ingevoerd (4% van de gemeenten heeft nog geen integriteitbeleid vastgesteld).
- Ondanks de aanwezigheid van gedragscodes, protocollen en andere beleidsinstrumentarium gemeenten nog worstelen met het onder de aandacht houden van integriteitvraagstukken.
- Integriteit vraagt om continue bestuurlijke aandacht en dus om een bedrijfscultuur waarin men elkaar durft aan te spreken op elkaars gedrag en waar misstanden open en transparant worden geadresseerd.
- Aanwezigheid van protocollen alleen is niet voldoende.
- Nog niet overal aanwezigheid van integriteitcoördinatoren en vertrouwenspersonen.

In de loop van 2011 zal de VNG actief met gemeenten aan de slag gaan om een impuls te geven voor de verdere operationalisering van het integriteitbeleid bij gemeenten.

In de tussentijd staat het verder operationaliseren van het integriteitbeleid bij de gemeente Uden centraal.

Hieronder wordt ingegaan op de basisnormen voor zowel politieke ambtsdragers als voor ambtenaren en de huidige stand van zaken als mede de te nemen acties.

Integriteitbeleid voor politieke ambtsdragers

De 5 basisnormen voor politieke ambtsdragers van gemeenten zijn:

1. Vaststellen van gedragscodes voor bestuurders
2. Een meldingsregeling van nevenfuncties/ neveninkomsten vast te stellen en de meldingen ook actueel te houden en openbaar te maken.
3. Een procedure vaststellen voor de melding van financiële belangen en transacties in effecten vooral voor daartoe aan te wijzen functies.
4. Maatregelen gericht op informatiebescherming treffen door het binnen de organisatie vaststellen van voorschriften over het kennisnemen van of omgaan met vertrouwelijke informatie door onbevoegden.
5. Regels vaststellen over het aannemen van relatiegeschenken en uitnodigingen.

De gemeente Uden voldoet aan een aantal hierboven genoemde basisnormen.

Hieronder treft u een overzicht aan.

Basisnorm 1 Hieraan wordt gedeeltelijk voldaan. In de raadsvergadering van 13 december 2001 is een soort gedragscode integriteit vastgesteld. Deze code vereist aanscherping en actualisatie.

Basisnorm 2 Zie Gedragscode integriteit voor bestuurders en medewerkers van de gemeente Uden. Er is geen aparte meldingsregeling. Inmiddels zijn hiervoor bepalingen opgenomen in de Gemeentewet en de Rechtspositiebesluiten van burgemeester en wethouders.

Basisnorm 5 Zie Gedragscode integriteit voor bestuurders en medewerkers van de gemeente Uden. Regels over het aannemen van relatiegeschenken en uitnodigingen worden opgenomen in de gedragscode bestuurlijke integriteit (artikel 4)

Zoals uit bovenstaande opsommingen blijkt, voldoet de gemeente Uden nog niet aan alle afgesproken basisnormen in het kader van bestuurlijke integriteit.

Hierna wordt nader ingegaan op de nog openstaande basisnormen en de manier waarop deze vorm te geven.

BASISNORM 1: GEDRAGSCODE VOOR BESTUURDERS

Door het vaststellen van de nieuwe, geactualiseerde gedragscode, die is gebaseerd op de modelgedragscode van april 2011, wordt aan deze basisnorm voldaan.

BASISNORM 2: MELDINGSREGELING NEVENFUNCTIES/ NEVENINKOMSTEN

Met ingang van 10 maart 2010 zijn wijzigingen in de Gemeentewet aangebracht met betrekking tot de openbaarmaking en verrekening van neveninkomsten van burgemeester en wethouders (Stb.2010, 110). Op 11 januari 2011 is een algemene maatregel van bestuur (Stb. 2011,5) waarin de wijze van verstrekking van de gegevens en de gevolgen van het niet verstrekken wordt geregeld, van kracht geworden.

In artikel 2, lid 8 en 9, van de gedragscode staan bepalingen opgenomen omtrent openbaarmaking en verrekening van inkomsten. Doordat inmiddels hiervoor bepalingen zijn opgenomen in de Gemeentewet en de Rechtspositiebesluiten van burgemeester en wethouders, is een aparte meldingsregeling niet meer nodig. Wel wordt een opgave openbaarmaking nevenfuncties/ neveninkomsten ter inzage gelegd op het gemeentehuis. Jaarlijks vóór 1 april dient deze opgave te worden geactualiseerd*.

(* Brief 28-03-2011 van het ministerie BZK dat de opgave op een nader te bepalen tijdstip kan worden ingediend, aangezien de instantie die de berekening gaat uitvoeren nog niet bekend is)

BASISNORM 3: PROCEDURE MELDING VAN FINANCIËLE BELANGEN

Met het vaststellen van de nieuwe, geactualiseerde gedragscode, die is gebaseerd op de modelgedragscode van april 2011, wordt aan deze basisnorm voldaan. De 'Procedure melding financiële belangen politieke ambtsdragers van de gemeente Uden' is als bijlage opgenomen bij de gedragscode.

BASISNORM 4: MAATREGELEN GERICHT OP INFORMATIEBESCHERMING

Er worden maatregelen getroffen die beogen te voorkomen dat onbevoegden derden vertrouwelijke gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen.

Een integer ambtsdrager dient zorgvuldig en correct om te gaan met informatie waarover hij uit hoofde van zijn/ haar ambt beschikt. Er moet op kunnen worden vertrouwd dat informatie in goede handen is en niet wordt gebruikt voor andere doeleinden dan waarvoor die informatie is verkregen.

De informatiebescherming heeft ook betrekking op communicatie- en computerapparatuur. Artikel 3 van de gedragscode bestuurlijke integriteit is gericht op de bescherming van informatie.

BASISNORM 5: REGELS OVER RELATIEGESCHENKEN EN UITNODIGINGEN

Met het vaststellen van de nieuwe, geactualiseerde gedragscode, die is gebaseerd op de modelgedragscode van april 2011, wordt deze basisnorm (in artikel 4) geactualiseerd.

Maatregelen verdere inbedding en actueel houden integriteitbeleid

Verdere implementatie

1. Bespreken notitie Integriteitbeleid politieke ambtsdragers gemeente Uden 2011 met daarbij behorende stukken in het presidium en in het college.
2. Vaststellen notitie Integriteitbeleid politieke ambtsdragers gemeente Uden 2011 door het college en de gemeenteraad.
3. Interne en externe publicatie van het nieuw vastgestelde integriteitbeleid politieke ambtsdragers.
4. Dilemma en bewustwording trainingen voor raadsleden en voor collegeleden (deels apart en deels gezamenlijk)
5. Aansluiting bij de helpdesk voor het Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING). Hier kunnen bestuurders, managers en medewerkers vragen stellen op het gebied van integriteitdilemma's.
6. Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING) aanwijzen als extern vertrouwenspersoon op het gebied van integriteit en als meldpunt in het kader van de zgn. Klokkenluiderregeling.

Actueel en Levend houden

Integriteit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van politiek, bestuur en ambtelijke organisatie.

Hoe houden we integriteit in de organisatie van Uden actueel?

Om continue aandacht te hebben voor integriteit is van belang om de volgende aanvullende maatregelen te treffen aanvullend op de gedragscodes en procedures, te weten:

- De griffier en de gemeentesecretaris zien toe op de juiste wijze van implementatie van het vastgestelde integriteitbeleid en dragen zorg voor de coördinatie van het integriteitbeleid.
- Jaarlijks overleg tussen burgemeester, griffier, gemeentesecretaris en coördinator P&O over de eventuele voorkomende integriteitgevallen en bepalen van maatregelen om deze te voorkomen.
- Belangwekkende informatie over integriteit opnemen in de begroting/ jaarrekening en het sociaal jaarverslag (opnemen in jaarlijkse P&C cyclus).
- Jaarlijkse actualisatie van de regelingen op het gebied van integriteit.
- Integriteit als vast agendapunt in het presidium en in het collegeoverleg twee keer per jaar.
- In 2012 integriteitaudit houden door BING.

OVERZICHT TE NEMEN ACTIES OP HET GEBIED VAN INTEGRITEITBELEID POLITIEKE AMBTSDRAGERS		
<u>ACTIE</u>	<u>DOOR WIE</u>	<u>REALISATIEDATUM</u>
Bespreken notitie Integriteitbeleid in het presidium en in het college	Griffier/ Gemeentesecretaris	Mei en juni 2011
Vaststellen notitie Integriteitbeleid politieke ambtsdragers met bijbehorende stukken o.a. gedragscodes	College en gemeenteraad	07-07-2011 raadsbesluit 2011/2640
Interne en externe publicatie nieuw vastgesteld integriteitbeleid politieke ambtsdragers	Griffier, Gemeentesecretaris, coördinator P&O i.o.m. Communicatie	17-01-2012 (was gepland in 3 ^e kwartaal 2011)
Aansluiting bij helpdesk BING/ Aanwijzen BING als extern vertrouwenspersoon en als meldpunt in het kader van integriteit respectievelijk klokkenluiderregeling	Coördinator P&O	Direct na besluitvorming
Overleg integriteitteam (burgemeester, griffier, gemeentesecretaris, coördinator P&O) Rapportage aan gemeenteraad, college en ondernemingsraad	Zie deelnemers	Jaarlijks in november
Integriteit als vast agendapunt in het presidium en in het collegeoverleg twee keer per jaar	Griffier Gemeentesecretaris	Twee keer per jaar
Integriteitaudit	College	2012 (2 ^e half jaar)
Actualisatie regelingen op het gebied van integriteit	Griffie en P&O	jaarlijks

Toegevoegd: Programma Noblesse Oblige door BING voor collegeleden en raadsleden gezamenlijk gepland op 23 augustus 2012.